

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-1/08/AZ

Warszawa, dn. 24 września 2008 r.

DECYZJA Nr RWA- 34/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939),

po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w toku którego zostało uprawdopodobnione, iż spółka „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. w Płocku stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na:

1. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), nie określa warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie reguluje procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
3. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, przewiduje, że w przypadku wprowadzania ścieków opadowych i wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej Usługodawca ma prawo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
4. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, przewiduje, że w przypadku nie uiszczenia

przez Odbiorcę opłat za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej należności, Usługodawca ma prawo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

5. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, przewidującego odmienny niż określony w § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. nr 127, poz. 886 z późn. zm.) okres, na podstawie którego ustala się średnią ilość zużycia wody w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
6. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew art.15 ust. 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, zawiera postanowienia zobowiązujące usługobiorcę do zabezpieczenia wodomierza głównego przed uszkodzeniami mechanicznymi lub skutkami niskich temperatur oraz dostępem osób nieuprawnionych, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

po przyjęciu zobowiązania **spółki „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. w Płocku** do zawierania ze wszystkimi dotychczasowymi i nowymi odbiorcami umów według nowego wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, uwzględniającego wszystkie zastrzeżenia Prezesa Urzędu, załączonego do pisma ww. Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. w Płocku **obowiązek wykonania** tego zobowiązania do dnia **31 marca 2009r.**

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939),

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

1. **nakłada się** na „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. w Płocku **obowiązek złożenia** do dnia **15 grudnia 2008 r. sprawozdania** o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, które ma zawierać:

- informację dotyczącą liczby umów, których treść została zmieniona do dnia 30 listopada 2008 r., stosownie do wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008,

- informację dotyczącą liczby umów, których treść nie została zmieniona do dnia 30 listopada 2008 r., stosownie do wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r, sygn. PA/PPR/2679/2008,

- informację dotyczącą liczby nowych umów, zawartych do dnia 30 listopada 2008 r., na podstawie wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r, sygn. PA/PPR/2679/2008,

2. nakłada się na „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. w Płocku **obowiązek złożenia** do dnia **15 kwietnia 2009 r. sprawozdania** o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, które ma zawierać:

- informację dotyczącą liczby umów, których treść została zmieniona do dnia 31 marca 2009 r., stosownie do wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008,
- informację dotyczącą liczby umów, których treść nie została zmieniona do dnia 31 marca 2009 r., stosownie do wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008,
- informację dotyczącą liczby nowych umów, zawartych do dnia 31 marca 2009 r., na podstawie wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. RWA-40-16/06/PB), mające na celu badanie zasad dostawy wody lub odprowadzania ścieków stosowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne wobec konsumentów - indywidualnych odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych w miejscowościach na terenie województwa mazowieckiego.

Konieczność wszczęcia przedmiotowego postępowania uzasadniona była uzyskanymi informacjami, z których wynikało, iż w związku ze świadczeniem tych usług, możliwe są naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji konsumentów, jak również ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Postępowanie wyjaśniające prowadzone było m.in. pod kątem zbadania zgodności postanowień zawartych we wzorcach umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności w celu ustalenia, czy są podstawy do wszczęcia postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, tj. zachowań określonych w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W toku tego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił m.in. do spółki **„Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. z siedzibą Płocku** (dalej także: Spółka lub Przedsiębiorstwo) o przesłanie wszelkich wzorców umownych stosowanych w obrocie z odbiorcami usług Spółki. W odpowiedzi na wezwanie Spółka przesłała wzór *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* oraz *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków*.

Analiza zebranych dokumentów i informacji dała podstawę do przyjęcia, iż mogło nastąpić naruszenie art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec czego wszczęcie postępowania w związku z podejrzeniem stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy stało się konieczne i uzasadnione.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu postanowieniem z dnia 15 stycznia 2008 r. wszczął z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. w Płocku praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę

i zbiorowym odprowadzanie ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), nie określa warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

2. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie reguluje procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
3. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, przewiduje, że w przypadku wprowadzania ścieków opadowych i wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej Usługodawca ma prawo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
4. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, przewiduje, że w przypadku nie uiszczenia przez Odbiorcę opłat za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej należności, Usługodawca ma prawo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
5. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, przewidującego odmienny niż określony w § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. nr 127, poz. 886 z późn. zm.) okres, na podstawie którego ustala się średnią ilość zużycia wody w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem z dnia 15 stycznia 2008 r. zaliczono w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu:

- odpis Spółki z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców (stan na dzień 23 maja 2006 r.),
- pismo Spółki z dnia 20 czerwca 2006 r. (Sygn. L.dz.D/693/06),
- uchwałę Nr 828/XLVIII/05 Rady Miasta Płocka z dnia 22 listopada 2005 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków,
- wzorzec umowny: *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*,
- akt przekształcenia Miejskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Płocku w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 14 czerwca 2006 r.,
- decyzję Zarządu Miasta Płocka z dn. 22 sierpnia 2002 r. w sprawie udzielenia spółce zezwolenia na prowadzenie usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,

- uzyskane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku postępowania wyjaśniającego.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanowieniem z dnia 27 lutego 2008 r. rozszerzył przedmiotowe postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. w Płocku praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

6. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, który wbrew art. 15 ust. 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, zawiera postanowienia zobowiązujące usługobiorcę do zabezpieczenia wodomierza głównego przed uszkodzeniami mechanicznymi lub skutkami niskich temperatur oraz dostępem osób nieuprawnionych, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w związku z podejrzeniem stosowania przez „**Wodociągi Płockie**” Sp. z o.o. w Płocku praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Spółka ustosunkowała się postawionych zarzutów.

W stosunku do zarzutu w pkt 1 Spółka wyjaśniła, że warunki usuwania awarii na przyłączach wodociągowych lub przyłączach kanalizacyjnych będących w posiadaniu Odbiorcy są częściowo uregulowane w stosowanym wzorcu *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*. Spółka wyraziła przekonanie, że dostatecznie uregulowała warunki usuwania awarii, poprzez określenie ścieżki postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji awaryjnej i wskazanie strony ponoszącej koszty usunięcia awarii oraz zobowiązanie się do powierzenia usunięcia awarii wykwalifikowanym służbom. Jednakże po przeprowadzonej analizie zgodziła się, że postanowienia stosowanego przez nią wzorca umownego nie wyczerpują całkowicie dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt. 3a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Odnośnie do zarzutu w pkt 2 Przedsiębiorstwo zgodziło się z postawionym zarzutem, że *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* rzeczywiście nie precyzuje procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych. Spółka oświadczyła zarazem, że systematycznie dokonuje takich kontroli i czuwa nad zapewnieniem prawidłowych warunków ich przeprowadzania. Gwarantem dotrzymania tych warunków jest funkcjonujący w Spółce od 7 lat zintegrowany system zarządzania jakością i środowiskiem (spełniający wymagania normy 9001 i 14001), który zobowiązuje m. in. do okresowej kontroli i przeglądów wszystkich urządzeń, a także określa szczegółowe harmonogramy płukań sieci.

Spółka przyznała również, że postanowienie będące przedmiotem zarzutu w pkt. 3, dotyczące prawa rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia jest unormowaniem dalej idącym niż regulacja zawarta w przepisie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. W związku z powyższym Spółka zobowiązała się do usunięcia kwestionowanego postanowienia w nowym wzorze *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*.

W odniesieniu do zarzutu w pkt 4 Spółka oznajmiła, że umieszczając w *Umowie o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* zapis, że w przypadku nie uiszczenia przez Odbiorcę opłat za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej należności – Usługodawca ma prawo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, założyła, że w momencie

odcienia dostawy wody i odprowadzania ścieków przestaje istnieć zasadniczy przedmiot umowy i jest to tożsamy z koniecznością rozwiązania *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*.

W stosunku do postawionego zarzutu w pkt 5 naruszenia Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków Spółka podkreśliła, że wzorzec *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, został opracowany przed ogłoszeniem i wejściem w życie tego rozporządzenia. Spółka dodała, że opracowując ten wzorzec opierała się na podstawie obowiązującego wówczas przepisu § 18 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Spółka oświadczyła, że po wejściu w życie Rozporządzenia z 28 czerwca 2006 r. wprowadziła do wzorca *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* stosowne zmiany, według którego zawierała nowe umowy z konsumentami.

W odniesieniu do zarzutu w pkt 6 Przedsiębiorstwo w piśmie z dnia 14 marca 2008 r. wyjaśniło, że postanowienia § 4 pkt 2 i 3 *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków zobowiązujące usługobiorcę do zabezpieczenia wodomierza głównego przed uszkodzeniami mechanicznymi lub skutkami niskich temperatur oraz dostępem osób nieuprawnionych* w żadnym razie nie naruszają zbiorowych interesów konsumentów i nie są sprzeczne z art. 15 ust 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków stanowiącym, iż przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne obciąża koszt nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego. Wodociągi Płockie podniosły, że obowiązek utrzymania wodomierza głównego jest skorelowany z obowiązkiem przedsiębiorstwa określonym w art. 5 ust 1 ww. ustawy – dotyczącym zapewnienia dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły. Utrzymanie wodomierza głównego w stanie niezawodnym dotyczy tego urządzenia nie zaś pomieszczenia, w którym urządzenie to jest zlokalizowane. Z uregulowań Ustawy nie wynika, że to na przedsiębiorstwie wodociągowo-kanalizacyjnym spoczywa obowiązek utrzymania pomieszczenia, w którym znajduje się wodomierz główny w odpowiedniej temperaturze, a także w stanie zabezpieczającym przed dostępem osób nieuprawnionych. Spółka uznała, że zapis „*utrzymanie wodomierza*” dotyczy czynności wynikających z bezpośredniej obsługi urządzenia tj.: wymiany, napraw, stałej i bieżącej kontroli poprawności wodomierza głównego, a nie dokonywania czynności dotyczących warunków fizycznych i zabezpieczenia pomieszczenia stanowiącego własność osoby trzeciej, do którego Spółka nie ma tytułu prawnego, a tym samym nie ma faktycznej możliwości dokonywania bieżącego monitorowania warunków fizycznych i technicznych pomieszczenia, w którym jest zlokalizowany wodomierz.

Niezależnie od tego Przedsiębiorstwo wyraziło wolę zmiany wzorca umownego również w tym zakresie.

Spółka przekazała projekt nowoopracowanego wzorca *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, uwzględniający przedstawione Spółce zarzuty i zobowiązała się do podpisania nowych umów według tego wzorca umownego ze wszystkimi odbiorcami w terminie 12 miesięcy od wydania decyzji, a także do bieżącego zawierania nowych umów na podstawie ww. wzorca (pismo Spółki z dnia 29 lutego 2008 r., uzupełnione pismami z dnia 5 maja 2008 r. i z dnia 25 sierpnia 2008 r.).

Prezes Urzędu zawiadomił Wodociągi Płockie o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy. Spółka skorzystała z tego uprawnienia.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o z siedzibą w Płocku prowadzi działalność w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000040316. 100% udziałów w kapitale zakładowym Spółki posiada Gmina Płock. Przedmiotem działania Przedsiębiorstwa jest m.in. pobór i uzdatnianie wody, działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody oraz odprowadzanie ścieków.

Działalność w zakresie ujmowania, uzdatniania i dostarczania wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków Spółka prowadzi na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, udzielonego decyzją Zarządu Miasta Płocka z dnia 22 sierpnia 2002 r. na czas nieoznaczony. Obszarem działalności Spółki, objętym przedmiotowym zezwoleniem, jest gmina Miasta Płock.

Na obszarze działania Spółki obowiązuje – jako akt prawa miejscowego – Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, stanowiący załącznik do Uchwały Nr 828/XLVIII/05 Rady Miasta Płock z dnia 22 listopada 2005 r. (dalej: Regulamin).

Do września 2006 r. Spółka stosowała wzorzec umowy *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*.

Analiza treści tego wzorca umownego wykazała, że:

1. nie zawiera on wbrew postanowień dotyczących warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy;

2. nie zawiera on postanowień regulujących procedury i warunki kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych;

3. zawiera postanowienia uprawniające Przedsiębiorstwo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku wprowadzania przez Odbiorcę usług ścieków opadowych i wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej. W myśl bowiem § 12 ust. 2 kontrolowanego wzorca umownego *„Usługobiorca zobowiązany jest do (...) Nie wprowadzania ścieków opadowych i wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej pod rygorem rozwiązania umowy, bez zachowania okresu wypowiedzenia”* ;

4. zawiera postanowienia uprawniające Przedsiębiorstwo, do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku nie uiszczenia przez Odbiorcę opłat za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej należności. Zgodnie bowiem z treścią § 15 ust. 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt b kontrolowanego wzorca umowy *„Umowa wygasa, bez zachowania terminu wypowiedzenia w przypadku gdy (...) usługobiorca nie uiszczył opłat za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej należności”* ;

5. zawiera postanowienia regulujące okres, na podstawie którego ustala się średnią ilość zużycia wody w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu. Zgodnie z brzmieniem z § 6 ust. 3 kontrolowanego wzorca *„W przypadku awarii*

wodomierza głównego ilość pobranej wody będzie ustalana na podstawie średniego zużycia wody w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających unieruchomienie wodomierza” ;

6. zawiera postanowienia zobowiązujące Odbiorcę usług do zabezpieczenia wodomierza głównego przed uszkodzeniami mechanicznymi lub skutkami niskich temperatur oraz dostępem osób nieuprawnionych. W myśl bowiem § 4 ust. 2 kontrolowanego wzorca umownego „Do usługobiorcy należy (...) Zapewnienie niezawodnego działania posiadanych instalacji i przyłącza wodociągowego, wodomierza oraz instalacji i przyłącza kanalizacyjnego, poprzez ich odpowiednie zabezpieczanie przed uszkodzeniami mechanicznymi lub skutkami niskich temperatur. Utrzymanie w należytym stanie pomieszczenia, w którym jest zamontowany wodomierz oraz zabezpieczenie go przed dostępem osób nieuprawnionych” .

We wrześniu 2006 r. (pismo z dnia 25 sierpnia 2008 r.), Spółka wprowadziła do obrotu z konsumentami nowy wzór Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków.

W stosunku do wzorca umownego, który był podstawą wszczęcia postępowania, we wzorcu obowiązującym od września 2006 r. wprowadzono zmianę polegającą na zastąpieniu postanowienia uregulowanego w § 6 pkt 3 kontrolowanego wzorca o treści: „W przypadku awarii wodomierza głównego ilość pobranej wody będzie ustalana na podstawie średniego zużycia wody w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających unieruchomienie wodomierza,” **postanowieniem o brzmieniu:** „W przypadku awarii wodomierza, wymienionego w § 6 punkt 1 ilość pobranej wody ustalana będzie na podstawie zużycia wody w ostatnich 3 miesiącach poprzedzających unieruchomienie wodomierza, a gdy nie jest to możliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza.”

W trakcie postępowania Spółka przekazała do Prezesa Urzędu projekt nowego wzorca Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który - jej zdaniem - odpowiada już wymogom wynikającym z przepisów prawa (pismo z 29 lutego 2008 r. uzupełnione pismem z dnia 5 maja 2008 r. W stosunku do wzorca umownego, który był podstawą wszczęcia postępowania, w nowo opracowanym wzorcu wprowadzono następujące zmiany:

1. We wzorcu zostały zawarte następujące postanowienia dotyczące warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług:

„Odbiorca zobowiązuje się do (...) powiadomienia Przedsiębiorstwa o awarii przyłączy, w chwili ich ujawnienia pod numer telefonu (...). Przedsiębiorstwo niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia awarii dokona zamknięcia dopływu wody (§ 6 ust. 2), natychmiastowego usunięcia awarii na przyłączy będącym w jego posiadaniu. W przypadku przyłącza wodociągowego zamknięcie przez Odbiorcę dopływu wody powinno nastąpić nie później niż w ciągu trzech godzin od momentu wystąpienia awarii. Jeżeli tego nie uczyni, Przedsiębiorstwo może zamknąć przyłączy we własnym zakresie, a kosztami usługi obciąży Odbiorcę.” (§ 6 ust. 3).

Ponadto w nowo opracowanym wzorcu zawarto następujące postanowienia dotyczące warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług:

„Usuwanie awarii, naprawa remont oraz konserwacja instalacji wodociągowo-kanalizacyjnych, przyłączy oraz sieci wodociągowo-kanalizacyjnych będących w posiadaniu Odbiorcy należy do Odbiorcy i odbywa się na jego koszt.” (§ 11 ust. 1)

„Na pisemny wniosek Odbiorcy, Przedsiębiorstwo niezwłocznie usunie awarię przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego, będącego w posiadaniu Odbiorcy. Należność za wykonaną usługę pokrywa Odbiorca”. (§ 11 ust. 2)

2. Do nowo opracowanego wzorca umownego wprowadzono w § 7 ust. 1-7 następujące postanowienia dotyczące procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych:

„Przedsiębiorstwo jest zobowiązane i uprawnione do kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, celem zapewnienia zdolności tych urządzeń do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości, jakości i pod wymaganym ciśnieniem, a także do odbioru i oczyszczania w sposób ciągły, niezawodny ścieków odprowadzanych przez odbiorcę. (§ 7 ust. 1)

Kontrole, o których mowa w ust. 1 przeprowadzane są na podstawie corocznie przeprowadzanych harmonogramów przeglądów urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, a także harmonogramów badań jakości wody i ścieków uzgadnianych z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym. (§ 7 ust. 2)

Przedsiębiorstwo ma prawo kontroli instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej Odbiorcy usług. (§ 7 ust. 3)

Przedstawiciele Przedsiębiorstwa mają prawo wstępu do wszystkich pomieszczeń i miejsc wyposażonych w instalacje wodociągowe i kanalizacyjne Odbiorcy usług w celu ich kontroli. (§ 7 ust. 4)

Przedsiębiorstwo ma prawo skontrolować wodomierze główne, wodomierze dodatkowe i urządzenia pomiarowe, dokonać odczytu ich wskazania oraz niezbędnych badań i pomiarów. (§ 7 ust. 5)

Przedsiębiorstwo uprawnione jest do przeprowadzania kontroli ilości i jakości ścieków bytowych oraz kontroli przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych. (§ 7 ust. 6)

Do wykonywania czynności wymienionych w § 7 ust. 1-6 uprawnione są osoby reprezentujące Przedsiębiorstwo na zasadach określonych w art. 7 Ustawy, o której mowa w § 1 ust. 1.” (§ 7 ust. 7)

3-4. W nowo opracowanym wzorcu umownym wykreślono postanowienia § 12 ust. 2 oraz § 15 ust. 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt b kontrolowanego wzorca, uprawniające Przedsiębiorstwo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku wprowadzania ścieków opadowych i wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej przez Usługobiorcę oraz w przypadku nie uiszczenia przez niego opłat za dwa pełne okresy obliczeniowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej należności.

5. Kwestionowane postanowienie o treści *„ W przypadku awarii wodomierza głównego ilość pobranej wody ustalana będzie na podstawie średniego zużycia wody w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających unieruchomienie wodomierza, ”* w nowo opracowanym wzorcu otrzymało brzmienie:

„W przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego, wodomierza dodatkowego, ilość pobranej wody i odprowadzanych ścieków ustala się na

podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza głównego, wodomierza dodatkowego, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody i odprowadzanych ścieków w analogicznym okresie roku ubiegłego albo iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody i odprowadzanych ścieków w roku ubiegłym i liczby miesięcy niesprawności wodomierza głównego, wodomierza, dodatkowego” (§ 9 ust. 2)

6. W nowoopracowanym wzorcu wykreślono postanowienie zobowiązujące Usługobiorcę do zabezpieczenia wodomierza głównego przed uszkodzeniami mechanicznymi lub skutkami niskich temperatur oraz dostępem osób nieuprawnionych.

Według stanu na dzień wydania decyzji Spółka świadczy usługi dostawy wody i odprowadzania ścieków na rzecz 10058 odbiorców. Na podstawie wzorca umowy stosowanego od września 2006 r. Spółka ma zawarte pisemne umowy z 9582 odbiorcami. Spółka ma także zawarte umowy z 1796 odbiorcami na podstawie wzorca z września 2006 r. Od maja 2008 r. zostało przygotowanych i przekazanych odbiorcom 1001 umów według nowoopracowanego wzorca, uwzględniającego zarzuty Prezesa UOKiK, z czego 343 umowy zostały przez odbiorców podpisane i zwrócone do Spółki. Wynika stąd, że w dacie wydania decyzji Spółka ma zawarte umowy z konsumentami według wszystkich ww. trzech wzorców umownych.

Mając powyższe na uwadze Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Spółka „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o. z siedzibą w Płocku jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 4 pkt 1 ww. ustawy pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przedsiębiorstwo prowadzi użyteczną publicznie działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Przedsiębiorstwo jest zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorców. Wobec powyższego jest ono przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a tym samym także w świetle art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Może być tym samym stroną postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

I. Uprawdopodobnienie naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Przepis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu dotyczącym podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

W związku z powyższym, dla zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachodzi w przedmiotowej sprawie konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Spółkę przepisu art. 24 ww. ustawy.

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1, 2 i 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Zgodnie z uzasadnieniem projektu rządowego ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. nowelizującej poprzednio obowiązującą ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, same przepisy art. 23a-23d (obecnie: art. 24 -26 ustawy z dnia 16 lutego 2007 o ochronie konkurencji i konsumentów) nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współzycia społecznego i dobrych obyczajów (Druk Sejmowy nr 366, s. 20). Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współzycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Komentarz (por. J. Szwała (red): Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s. 117-118). Przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w większości mają charakter procesowy. Materialnoprawne przesłanki, istotne z punktu widzenia wydania decyzji, znajdują się w innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów aktach prawa powszechnie obowiązującego. Zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr. 78 poz. 483) *źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.* Prezes Urzędu oceniając zachowanie Przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.*

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w nie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy, oraz wskazuje przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów,

które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, mianowicie zaistnieć musi - po pierwsze - bezprawne działanie przedsiębiorcy, które - po drugie - narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Zbiorowy interes dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie zbiorowych interesów konsumentów może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku.

1. Uprawdopodobnienie bezprawności działania w rozumieniu art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Podstawą świadczenia usług w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Do zawarcia umowy dochodzi poprzez zaakceptowanie przez konsumentów warunków umowy przedstawionych im przez Przedsiębiorstwo w formie wzorca umownego. Tym samym wzorce umowy, będące przedmiotem niniejszego postępowania, kierowane są do nieoznaczonego kręgu osób, co uzasadnia przypuszczenie, że ewentualne bezprawne działanie Przedsiębiorstwa może naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Do zawieranych między Spółką a indywidualnymi odbiorcami jej usług *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* ma zastosowanie ustawowe ograniczenie zasady swobody umów. W przypadku umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków minimalna treść stosunku umownego uregulowana została bezwzględnie wiążąco w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Ustawa w Rozdziale 2 określa warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Stosownie do art. 6 ust. 1 Ustawy dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawartej pomiędzy przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług, która zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1-6 Ustawy zawiera w szczególności postanowienia dotyczące:

- 1) ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych lub kanalizacyjnych,
- 2) sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń,
- 3) praw i obowiązków stron umowy,
- 3a) warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług,
- 4) procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych oraz urządzeń kanalizacyjnych,
- 5) ustaleń zawartych w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,
- 6) okresu obowiązywania umowy oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

Zarzut 1: naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy

W ocenie Prezesa Urzędu, zostało uprawdopodobnione naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów poprzez nieokreślenie we wzorach umownych sprzed września 2006 r. oraz z września 2006 r. wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy,

warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług.

W myśl art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy, Umowa powinna określać warunki usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu Usługobiorcy. Z analizy postanowień umownych wynika, iż taka regulacja nie znalazła się w Umowie. *Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* zobowiązuje wprawdzie Odbiorcę usług do zapewnienia prawidłowej eksploatacji posiadanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, a także wymienia wśród obowiązków Przedsiębiorstwa usuwanie awarii urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Usługodawcy. Poza tym jednak wymagane przez art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy określenie warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług nie stało się przedmiotem regulacji Umowy, co stoi w sprzeczności z nakazami Ustawy i jednocześnie narusza uzasadniony interes konsumentów w znajomości ciążących na nich zobowiązań w celu należytego ich wykonania.

W związku z powyższym należy uznać za uprawdopodobnione, iż nieokreślenie we wzorach umownych warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług jest bezprawne.

Zarzut 2: naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 4 Ustawy

W ocenie Prezesa Urzędu uprawdopodobnione także zostało, że zbiorowe interesy konsumentów narusza nieuregulowanie w *Umowach o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* sprzed września 2006 r. oraz z września z 2006 r. procedur i warunków przeprowadzania przez Przedsiębiorstwo kontroli urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych.

Art. 6 ust. 3 pkt 4 Ustawy obliguje Przedsiębiorstwo do uwzględnienia w Umowie postanowień określających procedurę i warunki kontroli urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Tymczasem Umowy w tym zakresie nie zawierają żadnych postanowień stanowiąc jedynie w § 12 ust. 4, iż *Usługodawca uprawniony jest do przeprowadzania bieżącej kontroli ilości i jakości ścieków bytowych oraz przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych*. Niezawarcie w umowach postanowień dotyczących kontroli urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych jest sprzeczne z nakazem zawartym w art. 6 ust. 3 pkt 4 i w ocenie Prezesa Urzędu uprawdopodobnia bezprawność zachowania Przedsiębiorstwa.

Zarzut 3: naruszenie art. 8 ust. 1 pkt 3 Ustawy

Zdaniem Prezesa UOKiK, postanowienia zawarte w § 12 ust. 2 wzorców umownych sprzed września 2006 r. oraz z września z 2006 r. są sprzeczne z art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Omawiane wzorce umowne w § 12 ust. 2 zobowiązują Usługobiorców do niewprowadzania ścieków opadowych i wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej pod rygorem rozwiązania umowy, bez zachowania okresu wypowiedzenia.

Przyznanie Spółce uprawnienia do rozwiązania umowy w opisanym wyżej przypadku, narusza ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Stosowanie takich postanowień w umowach przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego z konsumentami należy uznać za sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, które ograniczają uprawnienia tego przedsiębiorstwa do swobodnego

kształtowania treści umów w zakresie, w jakim dotyczą możliwości rozwiązania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne umowy ze świadczeniobiorcą.

Usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków mają szczególny charakter. Jako usługi niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zarówno gospodarstw domowych, jak i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, usługi tego rodzaju zaliczane są do usług o charakterze użyteczności publicznej, których świadczenie należy do zadań własnych gminy. Szczególny (publicznie użyteczny) charakter tych usług, wyrażający się w ich niezbędności dla świadczeniobiorców, wymaga tego, by były one świadczone w sposób powszechny i ciągły. W tym celu w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków wprowadzono m.in. szczególne unormowanie dotyczące zawierania umów z odbiorcami tych usług oraz określono warunki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może zaprzestać świadczenia swoich usług. W tym świetle przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne powinny świadczyć swoje usługi w sposób powszechny i ciągły, zapewniając wolny dostęp do tych usług każdemu takiemu odbiorcy, który spełnia wymagania określone w przepisach prawa. Przedsiębiorstwa są obowiązane zawrzeć umowę o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z każdą osobą, której nieruchomości została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy (art. 6 ust. 2 ustawy).

Przywoływana ustawa nie odnosi się wprawdzie bezpośrednio do kwestii rozwiązania umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Przewiduje tylko, że umowa między przedsiębiorstwem a odbiorcą powinna zawierać postanowienia dotyczące warunków wypowiedzenia umowy (art. 6 ust. 3 pkt 6). Ustawa określa także przypadki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłączy kanalizacyjne. Art. 8 ust. 1 zawiera katalog takich przypadków, który ma charakter zamknięty¹. Do tych przypadków zaliczono sytuacje, w których: **(1)** przyłączy wodociągowe lub przyłączy kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa; **(2)** odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty; **(3)** jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego; **(4)** został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Mając na względzie charakter rozpatrywanych usług (które powinny być świadczone powszechnie i w sposób ciągły) oraz cele ustawy (która ma m.in. chronić interes odbiorców usług), powyższe uregulowanie należy rozumieć jako ograniczenie prawa przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do wypowiedzenia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków w każdym momencie. Tak też zostały one zinterpretowane w literaturze przedmiotu².

W świetle tej argumentacji świadczeniodawca działa bezprawnie, jeżeli w umowach z konsumentami o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przewiduje – dla stanów faktycznych wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków – postanowienia mniej względne dla konsumenta niż to wynika z ww. przepisu.

---

¹ B. Rakoczy: Charakterystyka umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Radca Prawny nr 4/2005, s. 94 i n.

² Por. B. Rakoczy: Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Warszawa 2007, s. 199.

Rozwiązanie stosowanych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne umów wiąże się z odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego. Katalog przypadków, w których jest to możliwe, został sformułowany w powoływanym już art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Katalog ma charakter zamknięty, zatem w innych niż wymienione w nim przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie może odciąć dostawy wody i zamknąć przyłącza kanalizacyjnego.

W ww. katalogu wymieniono m.in. sytuację, kiedy jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego (pkt 3). Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może powoływać się na jakość ścieków wprowadzanych przez świadczeniobiorcę jako na powód odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Przepis ten określa ponadto przesłanki odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odstąpić od wykonywania umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z uwagi na jakość wprowadzanych ścieków w sytuacji, gdy *„jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa”*

Przewidziana przez ustawę sankcja względem odbiorcy, który wprowadza ścieki o jakości nie spełniających wymogów określonych w przepisach prawa polega na przyznaniu przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu uprawnienia do wstrzymania świadczenia usług tj. odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, z którego przedsiębiorstwo może, przy zaistnieniu okoliczności określonych w art. 8 ust. 1 pkt 3 skorzystać.

Zastrzeżonej dla przedsiębiorstwa możliwości odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego w żaden sposób nie można utożsamiać z przyznaniem mu uprawnienia do rozwiązania umowy z odbiorcą, w tym w szczególności do jej rozwiązania w trybie natychmiastowym. Jest to sankcja nieprzewidziana w art. 8 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy, a zarazem mniej dla konsumenta względna. Spółka w stosowanych wzorcach umownych sprzed września 2006 r. i z września 2006 r. w § 12 ust. 2 zastrzega sobie możliwość rozwiązania umowy, bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku wprowadzania przez Usługobiorców ścieków opadowych i wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej. Oznacza to, że rozwiązanie umowy w powyższym przypadku wiąże się dla konsumenta z konsekwencjami cięższymi niż te, które wynikają z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa. Podczas bowiem gdy sankcja przewidziana w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków powoduje tylko czasowe wstrzymanie świadczenia usług wodociągowych i kanalizacyjnych, rozwiązanie umowy rodzi dla odbiorcy dodatkowe, poza samym faktem niemożności korzystania z tych usług, uciążliwości. Odbiorca usług ponownie wystąpić musi bowiem z wnioskiem o zawarcie umowy i dopełnić związanych z zawarciem umowy formalności.

Nie ulega wprawdzie wątpliwości, że przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma prawo rozwiązać umowy ze świadczeniobiorcą. Odmienne stanowisko przeczyłoby treści art. 6 ust. 3 ww. ustawy, który wśród postanowień, które powinna zawierać umowa o dostawę wody i odprowadzanie ścieków *expressis verbis* wymienia także postanowienia dotyczące „odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia” (pkt 6). Okoliczności uprawniające do wypowiedzenia umowy nie mogą jednak być następstwem naruszenia dowolnego warunku umowy przez świadczeniobiorcę. Zgodzić należy się z poglądem wyrażonym w doktrynie, że skoro „w wymienionych

enumeratywnie [w art. 8 ust. 1 ustawy] przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć wodę lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, to też (...) w tych samych przypadkach można umowę wypowiedzieć³, a także, że „w przypadku przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego sytuacje, w których możliwe jest skuteczne wypowiedzenie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, są tożsame z wymienionymi w art. 8 ustawy”⁴.

Zarazem należy przyjąć, że stosowanie sankcji rozwiązania umowy nie może modyfikować skutków naruszenia warunków umowy przez odbiorcę, z którym ustawodawca wiąże inną sankcję. Odnosi się to do przypadków określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Sankcja w postaci rozwiązania umowy nie powinna (co ma miejsce w przedmiotowej sprawie) być stosowana równoległe z sankcją ustawową (przewidzianą w art. 8 ust. 1 ustawy), tylko ewentualnie po uprzednim odcięciu wody lub zamknięciu przyłącza kanalizacyjnego, gdy sankcja ta okaże się nieskuteczna. W ww. przepisie nieprzypadkowo zostało przewidziane uprawnienie świadczeniodawcy do czasowego ograniczenia odbiorcy dostępu do usług, nie zaś do ostatecznego rozwiązania z nim umowy. Należy to odczytywać przez pryzmat celów tej ustawy i charakteru usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Usługi te mają charakter usług użyteczności publicznej, co oznacza, że powinny być one świadczone w sposób powszechny i ciągły, a każdy odbiorca powinien mieć zapewniony wolny dostęp do tych usług, o ile spełnia określone w przepisach prawa wymagania. Art. 8 ust. 1 ustawy ma zapewnić, by we wskazanych w nim przypadkach odbiorca miał tylko czasowo ograniczony dostęp do usług użyteczności publicznej. Bardziej dla niego uciążliwa sankcja rozwiązania umowy mogłaby natomiast być stosowana dopiero w przypadku, gdy odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego okaże się nieskuteczne. Natomiast równoległe zastosowanie obu tych sankcji de facto prowadziłyby do skutku odmiennego, niż przewidziany przez ustawodawcę.

Wobec powyższego - w ocenie Prezesa Urzędu – przewidziana przez Przedsiębiorstwo w umowie możliwość odstąpienia od Umowy w ww. przypadku jako sprzeczna z ustawą uprawdopodobnia naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów.

Zarzut 4: naruszenie art. 8 ust. 1 pkt 2 Ustawy

Za uprawdopodobnione należy także uznać naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie w *Umowach o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* sprzed września 2006 r. oraz września 2006 r. postanowień uregulowanych w § 15 ust. 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt b ww. wzorców. Zawierają one uprawnienie Przedsiębiorstwa do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku nieuiszczenia przez niego opłat za dwa pełne okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej należności.

---

³ B. Rakoczy: Charakterystyka umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Radca Prawny nr 4/2005, s. 94 i n. Por. również: G. Gałabuda: Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, Zielona Góra 2003, s. 35, w świetle którego przypadki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, określa art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

⁴ B. Rakoczy: Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Warszawa 2007, s. 203.

W sytuacji pozostawiania przez świadczeniobiorcę w zwłoce w uiszczaniu opłat za usługi wodociągowo-kanalizacyjne ustawodawca przewidział uprawnienie przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. W świetle ustawy uprawnienie to powstaje jednak dopiero wówczas, gdy odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy). Art. 8 ust. 2 stanowi zaś, że przedsiębiorstwo, które z ww. przyczyny odcięło dostawę wody jest obowiązane do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i poinformowania o możliwościach korzystania z tego punktu. Ponadto, stosownie do treści ust. 3 tego artykułu, przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne o zamiarze odcięcia dostawy lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego oraz o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru wody zawiadamia powiatowego inspektora sanitarnego, wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz odbiorcę usług co najmniej na 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego.

W kwestionowanych wzorcach umownych sprzed września 2006 r. i z września 2006 r. sformułowano inaczej uprawnienie Spółki niż wynika to z art. 8 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy do stosowania sankcji względem konsumentów pozostających w zwłoce z płatnością za usługi wodno-kanalizacyjne. W świetle § 15 ust. 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt b umów, Przedsiębiorstwo jest uprawnione do rozwiązania umowy z odbiorcą w przypadku każdorazowego nieterminowego uiszczenia opłat za wodę, ścieki oraz opłat abonamentowych. Oznacza to, że w analizowanych wzorcach umownych stosowanych przez Spółkę unormowano prawa i obowiązki odbiorcy usług wodociągowo-kanalizacyjnych (konsumenta) w sposób inny niż wynika to z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, a zarazem mniej dla odbiorców względny.

Abstrahując od rozbieżności skutków, jakie dla konsumenta nastąpią w przypadku wstrzymania świadczenia usług oraz w przypadku rozwiązania zawartej umowy, wskazać należy, że w przypadku wstrzymywania świadczenia usług z powodu nie uiszczenia przez odbiorcę należności ustawa nakłada na przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne określone obowiązki. Jest ono zobligowane do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody, poinformowania o możliwościach korzystania z tego punktu, a także zawiadomienia o zamiarze odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego odbiorcy usług oraz innych podmiotów wskazanych w ustawie (powiatowego inspektora sanitarnego, wójta, burmistrza, prezydenta miasta) na co najmniej 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego (art. 8 ust. 2 i 3 ustawy).

Sankcja polegająca na natychmiastowym rozwiązaniu z odbiorcą umowy nie uwzględnia obowiązków nałożonych na przedsiębiorcę w ust. 2 i 3 art. 8 ustawy.

Wprawdzie, o czym była już mowa w uzasadnieniu zarzutu 3, nie ulega wątpliwości Prezesa UOKiK, że przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma prawo rozwiązać umowy ze świadczeniobiorcą. Bezprawność kwestionowanego działania Spółki polega jednak na tym, że stosuje tę sankcję w taki sposób, że modyfikuje – w sposób mniej względny dla konsumentów – skutki naruszenia warunków umowy przez odbiorcę, z którym ustawodawca wiąże inną sankcję. Przewidziana przez ustawę sankcja względem odbiorcy, który w terminie nie reguluje swoich należności, polega na przyznaniu przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu uprawnienia do wstrzymania świadczenia usług tj. odcięcia dostaw wody

lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Natomiast konsekwencje nieuregulowania przez Usługobiorcę należności w terminie wiążą się – według rozwiązań przyjętych przez Spółkę z rozwiązaniem umowy w trybie natychmiastowym.

Powyższe okoliczności uzasadniają wniosek, że uprawdopodobniona została bezprawność stosowania – w ww. zakresie – wzorców umownych Przedsiębiorstwa.

Zarzut 5: naruszenie § 18 ust. 1 Rozporządzenia

Uprawdopodobnione także zostało, że zakaz stosowania praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów narusza § 6 ust. 3 *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* sprzed września 2006 r. Reguluje on sprzecznie z Rozporządzeniem Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, kwestię ustalenia ilości zużytej wody na wypadek niesprawności wodomierza. W kwestionowanym postanowieniu przyjęto, że w przypadku awarii wodomierza głównej ilość pobranej wody ustalana będzie się na podstawie średniego zużycia wody w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających unieruchomienie wodomierza. Tymczasem zgodnie § 18 ust. 1 rozporządzenia w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównej ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem działania niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza.

W stosunku do postawionego zarzutu Spółka podkreśliła, że wzorzec *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, został opracowany przed ogłoszeniem i wejściem w życie tego rozporządzenia. Spółka dodała, że opracowując ten wzorzec opierała się na podstawie obowiązującego wówczas przepisu § 18 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Spółka oświadczyła, że po wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Budownictwa z 28 czerwca 2006 r. wprowadziła do wzorca *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* stosowną zmianę, według której zawierała nowe umowy z konsumentami. Spółka poinformowała Prezesa Urzędu, że przedmiotowa zmiana nastąpiła poprzez wprowadzenie do obrotu z konsumentami we wrześniu 2006 r. nowego wzorca *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* (piśmo z dnia 25 sierpnia 2008 r.). Spółka oświadczyła także, że po wprowadzeniu nowego wzorca zawierała umowy z nowymi klientami oraz sukcesywnie aktualizowała umowy z dotychczasowymi odbiorcami. Spółka nie wprowadziła jednak aneksów do umów mając na celu finalną wymianę wszystkich umów z dotychczasowymi odbiorcami. Na ok. 10 000 odbiorców usług Spółka po wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. i zmianie wzorca umowy zawarła 1796 umów, które są zgodne z zapisami § 18 ust. 1 ww. rozporządzenia.

Ponieważ, jak wynika z ww. okoliczności, po wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Budownictwa z 28 czerwca 2006 r. nadal obowiązywały (i obowiązują) umowy między Spółką a konsumentami zawierające postanowienia sprzeczne z tym rozporządzeniem to - w ocenie Prezesa Urzędu uprawdopodobnione - jest naruszenie w ww. zakresie zbiorowych interesów konsumentów.

Zarzut 6: naruszenie art. 15 ust. 2 i 3 Ustawy

Za uprawdopodobnione należy także uznać naruszenie zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie przez Spółkę w umowach z konsumentami sprzed września 2006 i z września 2006 r. postanowień § 4 ust. 2 i 3, zgodnie z którymi Usługobiorcę zobowiązuje się do zapewnienia niezawodnego działania wodomierza głównego oraz instalacji i przyłącza kanalizacyjnego, poprzez ich odpowiednie zabezpieczanie przed uszkodzeniami mechanicznymi lub skutkami niskich temperatur (§ 4 ust. 2 Umowy) oraz do utrzymania w należytych stanie pomieszczenia, w którym jest zamontowany **wodomierz** oraz zabezpieczenie go przed dostępem osób nieuprawnionych (§ 4 ust. 3 Umowy). Spółka oświadczyła, przy tym że w kontrolowanym wzorcu *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, użyte słowo „**wodomierz**” odnosi się zawsze do pojęcia „**wodomierz główny**” (pismo z dnia 30 stycznia 2008 r.).

Zgodnie z art. 15 ust. 2 Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków osoba ubiegająca się o przyłącze do sieci zapewnia na własny koszt jedynie realizację budowy studni wodomierzowej oraz pomieszczenia do lokalizacji wodomierza głównego. Natomiast w świetle art. 15 ust. 3 Ustawy koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Oznacza to, że według bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, to na podmiocie świadczącym usługi wodociągowo-kanalizacyjne ciążyć powinny obowiązki związane z utrzymaniem wodomierza głównego, a zatem również zabezpieczenie go przed uszkodzeniami mechanicznymi, skutkami niskich temperatur i dostępem osób nieuprawnionych. Tymczasem w § 4 ust. 2 i 3 Umowy obowiązek ten został przeniesiony na Odbiorcę usług. Nie można przetrzucać kosztów i obciążeń związanych z ustawowym obowiązkiem na Odbiorców jak uczyniła to Spółka. Nie taka bowiem była wola ustawodawcy.

Wobec powyższego, zobowiązanie Usługobiorców do podejmowania czynności służących zabezpieczeniu wodomierza głównego przed uszkodzeniami mechanicznymi, skutkami niskich temperatur i dostępem osób nieuprawnionych, uprawdopodobnia naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

2. Uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Opisane wyżej praktyki mogą godzić w interesy konsumentów rozumiane jako prawo do ukształtowania umowy o świadczenie usług wodociągowo-kanalizacyjnych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz otrzymania pełnej, wyczerpującej i prawdziwej informacji na temat wszystkich warunków umowy tak, aby konsumenci mogli w pełni korzystać ze swoich praw, wykonywać obowiązki bez narażania się na sankcje, a także wymagać od dostawcy usług odpowiednich standardów zachowania. Umowy zawierane przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne powinny w sposób prawidłowy regulować wszelkie aspekty ich współpracy z konsumentami. Przejawiać się to powinno w ukształtowaniu wzajemnych relacji w sposób pełny (bez pominięcia jakichkolwiek kwestii wymagających regulacji), równoprawny tj. gwarantujący obu stronom umowy realizację ich słuszych interesów oraz zgodny z obowiązującymi przepisami prawa. Zaniechanie wprowadzenia do umów obligacyjnych – z mocy art. 6 ust. 3 ustawy

o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków – regulacji oraz pełnej informacji o treści łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, jak również zamieszczenie w umowach postanowień niezgodnych z prawem, sytuuje umowę jako jednostronnie korzystną i godzącą w interesy najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Należy podkreślić, że z faktu istnienia utrudnień w zapoznaniu się z całokształtem uprawnień i obowiązków odbiorcy wynika, iż z powodu niepełnej ich znajomości uciążliwe, a nawet niemożliwe może okazać się dochodzenie przez konsumenta jego praw oraz prawidłowe wykonywanie jego zobowiązań. Niepodawanie kompletnej informacji o treści stosunku umownego może doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów z przysługujących im uprawnień, jak również do nieegzekwowania od dostawcy usług zachowań, które na profesjonalistę wymuszają przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz postanowienia *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków*.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika treści art. 1 ust. 1 i 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku oraz wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni zatem ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. W przedmiotowej sprawie opisane działania Przedsiębiorstwa dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. Antykonsumenckie ostrze stosowanych praktyk wymierzone jest bowiem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług, z którymi zawarto umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków o treści zakwestionowanej w toku niniejszego postępowania, jak również w jej potencjalnych odbiorców, będących konsumentami w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Powyższe wskazuje na prawdopodobieństwo naruszenia w przedmiotowej sprawie zbiorowego interesu konsumentów, przez który należy rozumieć prawo wszystkich odbiorców (konsumentów) do ukształtowania umowy o świadczenie usług wodociągowo-kanalizacyjnych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz otrzymania pełnej, wyczerpującej i prawdziwej informacji na temat wszystkich warunków umowy.

II. Zobowiązanie Przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stosownie do przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jeżeli przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie przepisu art. 24 ww. ustawy, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.

Ustosunkowując się do zarzutów sformułowanych w postanowieniu o wszczęciu postępowania w związku z podejrzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy

konsumentów, Spółka wyraziła wolę dobrowolnej zmiany zakwestionowanego wzorca umownego stosownie do zastrzeżeń Prezesa Urzędu.

Spółka zobowiązała się do podpisania umów według nowego wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, uwzględniającego wszystkie zastrzeżenia Prezesa Urzędu, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008 ze wszystkimi dotychczasowymi i nowymi odbiorcami. Zobowiązanie to dotyczy wszystkich obowiązujących umów z konsumentami, zawartych na podstawie wzorców umów sprzed września 2006 r. i z września 2006 r.

W treści wzorca *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* stosowanego od września 2006 r. Spółka zmieniła treść postanowienia, które Prezes UOKiK zakwestionował, będącego przedmiotem praktyki w pkt. 5 sentencji decyzji, bezprawnie regulującego kwestię ustalenia ilości zużytej wody na wypadek niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości jego odczytu.

Spółka także oświadczyła, że po wprowadzeniu nowego wzorca we wrześniu 2006 r. zawierała umowy z nowymi klientami oraz sukcesywnie aktualizowała umowy z dotychczasowymi odbiorcami. Spółka nie wprowadziła jednak aneksów do umów mając na celu finalną wymianę wszystkich umów z dotychczasowymi odbiorcami. Na ok. 10 000 odbiorców usług Spółka zawarła z Odbiorcami usług na podstawie wzorca z września 2006 r. 1796 umów. Ponadto Spółka oświadczyła, że od maja 2008 r. zostało przygotowanych i przekazanych odbiorcom 1001 umów według **nowoopracowanego wzorca**, uwzględniającego zarzuty Prezesa UOKiK, z czego 343 umowy zostały przez odbiorców podpisane i zwrócone do Spółki. Zatem według oceny Spółki liczba umów zawartych na podstawie kwestionowanego wzorca *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* sprzed września na dzień 25 sierpnia 2008 r. wynosi ok. 7 tysięcy.

Oznacza to, że nie zostały aneksowane wszystkie umowy zawarte z konsumentami na podstawie kwestionowanego wzorca sprzed września 2006 r. oraz zawarte na podstawie wzorca wprowadzonego do obrotu z konsumentami we wrześniu 2006 r. Tym samym praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów są przez Spółkę kontynuowane.

W związku z powyższym należy podnieść, iż w przedmiotowej sprawie nie zaistniały przesłanki do stwierdzenia zaniechania przez Przedsiębiorstwo praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Konsumenty, którzy zawarli umowy na podstawie kontrolowanego wzorca sprzed września 2006 r. oraz na podstawie wzorca obowiązującego od września 2006 r. nadal związani są postanowieniami umownymi, których treść została zakwestionowana w przedmiotowym postępowaniu. Pozostawienie tym konsumentom, z którymi Przedsiębiorstwo zawarło umowy na starych zasadach, a które nie zostały aneksowane, jako jedynej możliwości dochodzenia swych praw na drodze cywilnoprawnej, czyniłoby ochronę jaką zapewnia ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów iluzoryczną. W konsekwencji prowadziłyby to do zniweczenia funkcji, jaką mają do spełnienia zawarte w tej ustawie uregulowania.

Spółka zobowiązała się do podjęcia wszelkich działań skutkujących zmianą treści stosowanych umów poprzez podpisanie nowych umów według opracowanego nowego wzorca umownego o treści zaakceptowanej przez UOKiK ze wszystkimi odbiorcami w terminie 12 miesięcy od wydania decyzji, a także do bieżącego zawierania nowych umów na podstawie nowoopracowanego wyżej skazanego wzorca.

W ocenie Prezesa UOKiK analiza nowoopracowanego wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* pozwala na stwierdzenie, iż nie zawiera on już postanowień

naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a zarazem sprzecznych z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz przepisami wykonawczymi na jej podstawie wydanymi.

Należy uznać, że przyjęte przez Spółkę rozwiązania są równoznaczne z podjęciem działań zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionym w toku niniejszego postępowania naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z uwagi na powyższe, istnieje możliwość skorzystania z instrumentu prawnego przewidzianego w art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jako że Przedsiębiorstwo przejawiało inicjatywę mającą na celu eliminację działań powodujących naruszenie prawa, celowa i uzasadniona jest akceptacja propozycji Spółki, z której wynika zamiar zmiany wszystkich umów stosownie do treści projektu nowo opracowanego wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*.

Za zbyt długi należało jednak uznać zadeklarowany przez Spółkę termin zakończenia wprowadzania zobowiązania w życie. Biorąc pod uwagę liczbę odbiorców za wystarczający do przedstawienia do podpisu konsumentom zaakceptowanego wzorca umownego Prezes UOKiK uznał termin **do dnia 31 marca 2009 r.**

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

III. Zobowiązanie do złożenia sprawozdania o stopniu realizacji zobowiązań.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w *decyzji (...) Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań*.

Zgodnie z tym przepisem Spółka została zobowiązana do złożenia do dnia 15 grudnia 2008 r. i do dnia 15 kwietnia 2009 r. sprawozdań o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, które mają zawierać:

- informację dotyczącą liczby umów, których treść została zmieniona odpowiednio do dnia 30 listopada 2008 r. i do dnia 31 marca 2009 r., stosownie do wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008,
- informację dotyczącą liczby umów, których treść nie została zmieniona odpowiednio do dnia 30 listopada 2008 r. i do dnia 31 marca 2009 r. stosownie do wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008,
- informację dotyczącą liczby nowych umów, zawartych odpowiednio do dnia 30 listopada 2008 r. i do dnia 31 marca 2009 r. wzoru *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Spółki z dnia 5 maja 2008 r., sygn. PA/PPR/2679/2008.

Stąd należało orzec jak w punkcie II 1, 2 sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch

tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury UOKiK w Warszawie.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Warszawie
Maria Mrówka

Otrzymuje:

Pani Marzenna Romanowska

Pełnomocnik spółki „Wodociągi Płockie” Sp. z o.o.

Kancelaria Radców Prawnych „Kontrakt” s.c.

ul. Kazimierza Wielkiego 9

09-400 Płock